

Motion till riksdagen 2005/06:K272

av Mia Franzén (fp)

Översyn av författningssamlingen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att se över hela den samlade, nu rådande, författningssamlingen i syfte att minska antalet lagar och regler och göra den mer överskådlig och tydlig.

Motivering

Det är av demokrati- och rättssäkerhetsskäl mycket viktigt att vårt samlade regelverk inte blir alltför oöverskådligt och därmed svårt att efterleva ute i olika verksamheter. Det är inte mindre viktigt att människor själva har ett rättsmedvetande som inte ständigt ifrågasätts av de regler som det offentliga, politiker och myndigheter, uppställer.

Ett alltför detaljreglerat samhälle undergräver i sig förtroendet för hela det demokratiska systemet, inklusive rättsväsendet. Idag finns det således alltför många instanser med föreskrivningsrätt. Riksdagen stiftar lagar, och regeringen utfärdar förordningar. De statliga myndigheterna och verken, de många, meddelar föreskrifter, allmänna råd och rekommendationer medan kommuner och landsting har sina egna författningssamlingar.

I dagens lagstiftningsarbete går helhetsperspektivet ofta förlorat. Många lagar och andra författningar är inte samordnade, de kolliderar med varandra eller rent av motsäger varandra. Vilken lag som har företräde framför den andra tillhör inte var mans kunskap, vilket skapar osäkerhet för medborgaren om vilken regel som ska följas.

Den lagstiftningstekniska uppdelningen och traditionen inbjuder också till fler tillägg istället för strykningar. Varje lag hanteras för sig i riksdagens olika utskott, utan inbördes samordning.

Det saknas idag en samordnande funktion vars uppgift skulle vara att ha en helhetssyn på de samlade författningstexterna och tillse att föreskrifter, förordningar och lagtexter inte kolliderar med eller motverkar varandra. Mäng-

Fel! Okänt namn på

den författningstexter blir i sig ett hinder för en effektiv samordning. Allt detta sammantaget skapar ett fenomen som kan kallas för rättsinflation.

Det är dags att göra en samlad översyn av vår författningssamling. Detta arbete kommer att ta tid och vara omfattande, men det är av yttersta vikt att vårt regelverk kraftigt förminskas. Syftet med en sådan förminskning är att stärka den sociala acceptansen för regelverk och demokratins grundvalar. Den sociala acceptansen är en grundförutsättning för efterlevnaden av densamma.

Vi kan aldrig ersätta förtroende med regler, för då får vi människor som snart inte vågar ta några egna initiativ alls. Bättre-att-inte-göra-något-allt-ännu-att-riskera-att-göra-fel-mentaliteten kommer att ta tid att tvätta bort ur medborgarnas sinnen. Verklig tillväxt och kreativitet får vi först den dag vi vågar låta flexibilitet och förnuft råda istället för paragrafrytteri.

Om vi börjar med att arbeta utifrån förtroende finns det helt andra sätt att få samhället att fungera. Lagstiftningen blir då ett komplement istället för ett livsstyrningsdokument. Politiker skulle ägna sig mer åt förtroendeskapande, opinionsbildning och målformulering och sluta få sin bekräftelse via antalet producerade förbud och påbud.

Två lagar gör inte ett rätt om de i sig motsäger varandra. Den enes lagstadgade frihet blir den andres ofrihet. Denna ofrihet hotar att passivisera hela svenska folket, inklusive vårt viktiga polisväsende, skolpersonalen och föräldrar. Och då duger det inte att föreslå nya lagar mot passivitet. Vi måste ta oss en allvarlig funderare över varför människor på alla samhällsnivåer inte vågar agera utifrån sitt förnuft. Samhället kan inte leva på de få som har civilkurage nog att ifrågasätta. Läkaren som valde att stanna med tsunami-katastrofens offer istället för att lyda direkta order om att komma hem. Exemplet är både sorgligt och fantastiskt medmänskligt riktigt. Sorgliga regler men ett medmänskligt agerande. Eller vårdbiträdet som valde att fånga den fallande äldre damen, trots att hon visste att hon inte fick reagera, för om hon skadade sig fick hon stå sitt eget kast. Eller läraren som tog tag i den sparkande pojken och lyfte ut honom från klassrummet, där kompisarnas blickar inte påhejade hans dumma beteende längre. Exemplen kan bli hur många som helst och ännu fler ute i våra sociala serviceinrättningar som aldrig blev mer än en god och förnuftig tanke därför att paragraferna var alldeles för stela och okloka att bryta mot. Hur många domare har då och då sömnproblem när de inte lyckas övertyga sig själva om att ”det är lagstiftarnas fel” att lagen är så otydlig och svårtolkad?

Stockholm den 28 september 2005

Mia Franzén (fp)